Európsky parlament
2024-2029

PRIJATÉ TEXTY

P10_TA(2026)0052

Svetový deň boja proti rakovine

Uznesenie Európskeho parlamentu z 12. februára 2026 o Svetovom dni boja proti rakovine (2026/2586(RSP))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Svetový deň boja proti rakovine, ktorý si každoročne pripomíname 4. februára,

– so zreteľom na článok 168 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,

– so zreteľom na svoje uznesenie zo 16. februára 2022 o posilnení Európy v boji proti rakovine – smerom ku komplexnej a koordinovanej stratégii[1],

– so zreteľom na európsky plán na boj proti rakovine,

– so zreteľom na príslušné závery Rady a odporúčania Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) týkajúce sa prevencie a kontroly rakoviny,

– so zreteľom na ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja, najmä cieľ č. 3 týkajúci sa dobrého zdravia a dobrých životných podmienok,

– so zreteľom na závery Rady z 10. júna 2008 o znížení zaťaženia spôsobeného rakovinou,

– so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie, najmä na jej článok 35 týkajúci sa zdravotnej starostlivosti,

– so zreteľom na odporúčanie Rady z 9. decembra 2022 o posilnení prevencie prostredníctvom včasnej detekcie: Nový prístup EÚ ku skríningu rakoviny, ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady 2003/878/ES[2],

– so zreteľom na článok 167 ods. 2 a článok 136 ods. 4 rokovacieho

---

1 Ú. v. EÚ C 342, 6.9.2022, s. 109.
2 Ú. v. EÚ C 473, 13.12.2022, s. 1.

poriadku,

A. keďže podľa európskeho informačného systému o rakovine sa v EÚ rakovina každoročne diagnostikuje u 2,7 milióna ľudí a ďalších 1,3 milióna ľudí na ňu zomrie;

B. keďže výdavky na zdravotnú starostlivosť súvisiace s rakovinou sa v EÚ od roku 1995 zdvojnásobili (z 54 na 120 miliárd EUR v roku 2023), pričom v roku 2023 tvorili 6,9 % celkových výdavkov na zdravotníctvo; keďže sa očakáva, že do roku 2050 povedie nárast počtu prípadov rakoviny spojený so starnutím obyvateľstva k tomu, že výdavky súvisiace s rakovinou na obyvateľa v krajinách EÚ27 stúpnu v reálnom vyjadrení o 59 %[3];

C. keďže podľa Medzinárodnej agentúry WHO pre výskum rakoviny (IARC) by sa dalo predísť najmenej 40 % všetkých prípadov rakoviny účinnými primárnymi preventívnymi opatreniami; keďže medzi hlavné rizikové faktory rakoviny patrí užívanie tabaku, škodlivá konzumácia alkoholu, nezdravá strava, obezita, nedostatok fyzickej aktivity, endokrinné disruptory, environmentálne expozície vrátane expozície perfluóralkylovým a polyfluóralkylovým látkam (PFAS), pracovné expozície, koncentrácie znečisťujúcich látok v ovzduší, vystavenie ultrafialovému žiareniu a radónu a infekcie (napr. vírusom hepatitídy B a C a niektorými druhmi ľudského papilomavírusu);

D. keďže WHO a IARC sa snažia zvýšiť informovanosť o súvislosti medzi alkoholom a rakovinou;

E. keďže napriek pokroku pretrvávajú medzi členskými štátmi aj v rámci nich výrazné nerovnosti, pokiaľ ide o prevenciu, skríning, včasnú diagnostiku, liečbu, prežívanie a paliatívnu starostlivosť;

F. keďže podľa správy Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj a Komisie s názvom Delivering high value cancer care (Poskytovanie vysokohodnotnej starostlivosti o onkologických pacientov) sa diagnostika rakoviny u mladších ľudí (vo veku 15 – 49 rokov) zvýšila vo väčšom rozsahu u žien, čo znamená, že čoraz viac ľudí, najmä mladších žien, žije s diagnózou rakoviny, ktorá si vyžaduje liečbu a monitorovanie, čo vytvára trvalý tlak na služby zdravotnej a sociálnej starostlivosti;

G. keďže rakovina je jednou z hlavných príčin predčasnej úmrtnosti žien vo svete, pričom každoročne predčasne zomrie na rakovinu 2,3 milióna žien; keďže z týchto úmrtí by sa 1,5 miliónu dalo predísť

---

[3] OECD a Európska komisia, Delivering High Value Cancer Care: European cancer inequalities registry analytical report, (Poskytovanie hodnotnej zdravotnej starostlivosti v prípade rakoviny: analytická správa Európskeho registra nerovností v oblasti onkologických ochorení), OECD Publishing, Paríž, 2026, https://doi.org/10.1787/060869fe-en.

primárnou prevenciou alebo včasným odhalením a ďalším 800 000 úmrtiam by sa dalo zabrániť, ak by všetky ženy mali prístup k optimálnej onkologickej starostlivosti;

H. keďže v onkologickej starostlivosti, výskume a tvorbe politík pretrvávajú systémové rodové nerovnosti, ktoré ovplyvňujú priority, financovanie a zameranie štúdií, čím sa konzervujú rodové rozdiely v zdravotných ukazovateľoch;

I. keďže zriedkavé druhy rakoviny predstavujú viac ako jednu z piatich diagnóz rakoviny v EÚ a sú spojené s oneskoreným odhalením, obmedzenými možnosťami liečby, nedostatočnými klinickými odbornými znalosťami a veľkými cezhraničnými nerovnosťami; keďže boj proti zriedkavým druhom rakoviny si vyžaduje silnú koordináciu na úrovni EÚ, osobitné financovanie a posilnené európske referenčné siete;

J. keďže európsky plán na boj proti rakovine poskytuje pevný rámec, ale jeho vykonávanie si vyžaduje obnovenie politickej vôle, financovania a koordinácie;

K. keďže Európsky parlament prijal 16. februára 2022 uznesenie o posilnení Európy v boji proti rakovine[4];

1. pripomína si Svetový deň boja proti rakovine, ktorým je 4. február, a vyjadruje solidaritu so všetkými pacientmi, osobami, ktoré rakovinu prežili, rodinami, zdravotníckymi pracovníkmi a výskumníkmi bojujúcimi proti rakovine v celej Európe;

2. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby obnovili svoj politický záväzok k úplnému vykonávaniu európskeho plánu na boj proti rakovine počas celého obdobia viacročného finančného rámca (VFR) na roky 2028 – 2034 a zabezpečili tak konzistentnosť, primerané financovanie a konkrétne vnútroštátne opatrenia, ako aj mechanizmy každoročného podávania správ a lepšiu transparentnosť, pokiaľ ide o nedostatky vo vykonávaní; vyzýva Komisiu, aby vo svojom úsilí o dosiahnutie cieľov stanovených v európskom pláne na boj proti rakovine náležite zohľadnila najlepšie postupy a skúsenosti členských štátov;

3. vyjadruje poľutovanie nad tým, že vo VFR na roky 2028 – 2034 nie je vyčlenená osobitná finančná podpora pre oblasť zdravia; požaduje konkrétny program EÚ v oblasti zdravia s osobitným finančným krytím s cieľom chrániť verejné zdravie a podporovať účasť pacientov a občianskej spoločnosti na tvorbe politík; zdôrazňuje, že na realizáciu hlavných iniciatív EÚ v oblasti zdravia, ktoré si vyžadujú viacročnú kontinuitu a vykonávacie kapacity, ako je napríklad európsky plán na boj proti rakovine, ktorý potrebuje predvídateľné

---

4 Uznesenie Európskeho parlamentu zo 16. februára 2022 o posilnení Európy v boji proti rakovine – smerom ku komplexnej a koordinovanej stratégii (Ú. v. EÚ C 342, 6.9.2022, s. 109).

investície, aby sa záväzky premietli do realizácie v praxi, sú potrebné osobitné finančné prostriedky;

4. vyzýva Komisiu a Radu, aby uznali zdravotnú a onkologickú starostlivosť za sociálne investičné ciele, ktoré možno dosiahnuť investíciami do plánov národného a regionálneho partnerstva vrátane podpory dlhodobej onkologickej infraštruktúry, ako sú programy očkovania a skríningu, rozvoj pracovnej sily a spoľahlivé systémy onkologických dát;

5. zdôrazňuje význam úplného začlenenia rodových rozdielov do výskumu, prevencie, skríningu, diagnostiky a liečby rakoviny; nabáda na vypracovanie a vykonávanie cielených stratégií založených na dôkazoch v snahe zabezpečiť účinný a spravodlivý prístup k včasnému odhaľovaniu, včasnej diagnostike a kvalitnej onkologickej starostlivosti;

6. zdôrazňuje, že rakovina u detí je zriedkavá, ale predstavuje veľkú záťaž a v rámci Európy sa s ňou spájajú veľké rozdiely z hľadiska miery prežitia a prístupu k zdravotnej starostlivosti; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby posilnili spoluprácu na úrovni EÚ a financovanie v súvislosti s výskumom, výmenou údajov a klinickým skúšaním v oblasti detskej onkológie, podporili vývoj liekov a prístup detí a dospievajúcich s rakovinou k inováciám, posilnili siete a infraštruktúru zamerané na rakovinu detí a dospievajúcich a zabezpečili včasné cezhraničné odporúčanie do špecializovaných centier prostredníctvom európskych referenčných sietí s cieľom zaručiť spravodlivý prístup k inovatívnej a vekovo primeranej liečbe a diagnostike a poskytovanie komplexnej dlhodobej následnej starostlivosti vrátane psychosociálnej, vzdelávacej a sociálnej podpory detí, dospievajúcich a mladých dospelých, ktorí prekonali rakovinu, a ich rodín;

7. vyzýva na podporu geriatrickej onkológie ako odboru, ktorý si zasluhuje osobitnú pozornosť a financovanie a ktorý treba posilniť vedeckým výskumom s cieľom zabezpečiť najlepšie liečebné a diagnostické metódy pre starších pacientov;

8. zdôrazňuje, že pacienti stále čelia mnohým ťažkostiam v prístupe ku kvalitným verejným službám zdravotnej starostlivosti; vyzýva preto na vybudovanie vysokokvalitnej infraštruktúry na poskytovanie liečby podľa európskych usmernení a v súlade s najnovšími vedeckými dôkazmi;

9. požaduje posilnené mechanizmy na uľahčenie cezhraničného prístupu k špecializovanej onkologickej starostlivosti a ku klinickému skúšaniu, najmä v prípade zriedkavých a komplexných druhov rakoviny, a to v plnom súlade so smernicou o cezhraničnej zdravotnej

starostlivosti[5];

10. opakuje, že je potrebné zabezpečiť spravodlivý, včasný a cenovo dostupný prístup k liekom proti rakovine a inovatívnym terapiám v celej EÚ; so znepokojením berie na vedomie pretrvávajúce rozdiely medzi členskými štátmi v prístupe pacientov k týmto liekom a liečebným postupom napriek ich povoľovaniu na uvedenie na trh v celej EÚ, a všíma si, že sa týkajú najmä krajín s menšími trhmi; vyzýva Komisiu, aby v spolupráci s členskými štátmi vo vhodných prípadoch uľahčovala dobrovoľné spoločné obstarávanie, presadzovala cenovú transparentnosť v súlade s vnútroštátnymi právomocami, podporovala skorší vstup na trh a riešila neodôvodnené oneskorenia medzi vydaním povolenia Európskou agentúrou pre lieky a prístupom pacientov k lieku, najmä v prípade život zachraňujúcej liečby rakoviny;

11. vyzýva Komisiu, aby členským štátom pomáhala pri vykonávaní odporúčania Rady o skríningu rakoviny a odporúčania Rady o onkologických ochoreniach, ktorým sa dá predchádzať očkovaním[6], a tým podporila ich snahy o zlepšenie prevencie a včasnej detekcie rakoviny;

12. vyzýva Komisiu, aby zaručila úzke zosúladenie a komplementárnosť medzi európskym plánom na boj proti rakovine a akýmikoľvek budúcimi európskymi činnosťami v oblasti chorôb vrátane kardiovaskulárnych ochorení, napríklad prostredníctvom Plánu pre zdravé srdcia, a zriedkavých chorôb;

13. zdôrazňuje, že dosiahnutie cieľov v oblasti prevencie rakoviny vrátane opatrení na zníženie vystavenia rizikovým faktorom, ako sú tabakové výrobky, škodlivá konzumácia alkoholu, kontaminácia životného prostredia, znečistenie ovzdušia a vystavenie škodlivým materiálom a látkam, ako sú karcinogénne, mutagénne látky a látky poškodzujúce reprodukciu vrátane PFAS a endokrinných disruptorov, ako aj pokrok v prístupe „jedno zdravie“ a programe výskumu expozómu dopĺňajú úsilie o prevenciu iných neprenosných chorôb;

14. zdôrazňuje význam boja proti dezinformáciám a mylným informáciám súvisiacim so zdravím, najmä pokiaľ ide o prevenciu, skríning a liečbu rakoviny, ako aj očkovanie proti rakovine; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zlepšili komunikáciu s verejnosťou založenú na dôkazoch, podporovali zdravotnú gramotnosť a presadzovali spoluprácu so zdravotníckymi a výskumnými pracovníkmi,

---

5 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/24/EÚ z 9. marca 2011 o uplatňovaní práv pacientov pri cezhraničnej zdravotnej starostlivosti (Ú. v. EÚ L 88, 4.4.2011, s. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/24/oj).

6 Odporúčanie Rady z 21. júna 2024 o onkologických ochoreniach, ktorým sa dá predchádzať očkovaním (Ú. v. EÚ C, C/2024/4259, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4259/oj).

združeniami pacientov a digitálnymi platformami tak, aby občania mali prístup k spoľahlivým a vedecky podloženým informáciám a zároveň sa v plnej miere rešpektovala sloboda prejavu;

15. vyzýva Komisiu, aby zintenzívnila úsilie o ochranu osôb v celej EÚ, ktoré prekonali rakovinu, pred finančnou diskrimináciou, a to aj efektívnym presadzovaním práva na zabudnutie, a naliehavo vyzýva členské štáty, aby prijali záväzné právne predpisy s cieľom zakotviť toto právo na vnútroštátnej úrovni; trvá na tom, aby Komisia vychádzala zo smernice o spotrebiteľských úveroch[7] z roku 2023 s cieľom naďalej posilňovať právo osôb, ktoré prekonali rakovinu, na zabudnutie; požaduje harmonizovaný rámec, ktorý bude osobám, ktoré prekonali rakovinu, zaručovať prístup k finančným službám vrátane hypoték, úverov a poistenia; trvá na tom, aby po usmernení pre finančné podniky naplánovanom na rok 2026 urýchlene nasledovali legislatívne opatrenia na odstránenie zostávajúcich nedostatkov s cieľom zaistiť, aby nikto, kto prekonal rakovinu, nebol diskriminovaný na základe svojej anamnézy;

16. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov, príslušným medzinárodným organizáciám a zúčastneným stranám.

---

[7] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2225 z 18. októbra 2023 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice 2008/48/ES (Ú. v. EÚ L, 2023/2225, 30.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2225/oj).